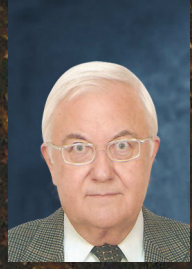

Mitolojiden Yansıyanlar
Haluk Erdemol

Altın Post ve Argo Denizcileri

MÖ 260 civarında İskenderiye’de doğan ve bu kentin ünlü kitaplığının yöneticiliğini yapmak mutluluğuna erişen Apollonius Rhodius, Hellenistik dönemden günümüze kalan tek destanın yazarıdır.

ZAMANINA DEK gelen söylenceleri yaşadığı dönemde önemli bir birikime ulaşan coğrafya, etnografya ve denizcilik bilgileriyle harmanlayarak yazdığı Argonautika isimli yapıtında söylencesel Altın Post’u ele geçirmek için Argo isimli gemileriyle uzun ve maceralarla dolu bir deniz yolculuğuna çıkan 50 gencin başından geçenleri anlatır.

AZARIN HOMEROS'U örnek aldığı kuşkusuzdur. İliada ve Odysseia destanlarında da deniz yolculuklarının anlatıldığını ve her seferin belirli bir amaca yönelik olduğunu biliyoruz. Argonautika'da da seferin amaç ve hedefi bellidir, ancak ele geçirilmesi amaçlanan Altın Post'un öyküsüne yer verilmez. Yazar Hellenistik çağ okurlarının Altın Post söylencesini bildiklerini düşünüyordu herhalde. Günümüz okurlarının neden-sonuç bağlantısını kurabilmesi amacıyla önce bu söylenceden, yani Argo Seferi'nin öncül öyküsünden söz etmek uygun olacaktır.

ALTIN POST

Teselya'da Beotia bölgesinin kralı Athamas tanrısal varlık Nephele ile evliydi. İki çocukları vardı: Phrixus (Friksus) (erkek) ile Helle (kız). Athamas kendisine iyi davranmadığını düşündüğü Nephele' den ayrılarak yeni bir eş aldı kendine: İno. İki erkek çocuk doğuran İno tahtın gelecek sahibi Friksus'u ortadan kaldırmanın yollarını aramaya başladı. Kurnaz bir oyun tezgâhladı. Athamas' dan habersiz çiftçilere emirler göndererek mısır tohumlarını kurutmalarını söyledi. Tarlalardan yeni ürün alınmayınca kocasının bilicilere haberciler göndererek kıtlığa karşı ne gibi önlemler

alınması gerektiğini danışacağını biliyordu. Öngörüsü gerçekleştiğinde habercilere rüşvet vererek bilicilerden gelmesi beklenen haberlerin kendi oyununa göre saptırılmasını sağladı. Gelen haberlere göre sözde biliciler toprağın tekrar ürün vermesi için Athamas'ın oğlu Friksus'u Zeus'a kurban etmesi gerektiğini söylemişlerdi.

Bu haberi alan Athamas kederler içinde oğlu Friksus'u alıp kurban sunağına götürmek zorunda kaldı. Bıçağına el attığı sırada Hermes çıkageldi. Nephele'nin tarafını tutan Hera onunla birlikte kocaman bir koç göndermişti. Tüyleri altından, kanatlı bir koçtu bu. Hermes "*Baba Zeus*

insanların kurban edilmesini istemez," derken bilicilerden gelen haberin yanlış olduğu da ortaya çıkmış oluyordu. Koç başını sırtına doğru çevirince Friksus binmesi gerektiğini anladı ve hemen koçun sırtına atladı. Bu arada Helle de koşup gelmişti. "*Beni de al,*" dedi kardeşine. "*Beni burada zalimlerin elinde bırakma.*"

Antik Kabartma- Friksus ve koç

Friksus onu da çekip arkasına alınca Koç fırladı, doğuya doğru uçmaya başladı. İrili ufaklı adalarla dolu bir denizi geçtikten sonra dar bir boğazın üzerine geldiklerinde Helle'nin başı döndü, kardeşine sarılan kolları çözüldü, parmakları altın tüylerin arasından kayıverdi. O boğaza düştü Helle.

Adını verdiği Hellepontus'a bugün Çanakkale Boğazı diyoruz. Antikite sonrası dönemde Troya kralı Dardanos'un adından esinlenerek Batılılar boğaza Dardanelles dediler. Friksus Koç'un altın tüylerini gözyaşlarıyla ıslatarak nereye gittiğini bilemeden yolculuğunu sürdürdü.

Tanrısal bir güdümün etkisinde olan Koç Karadeniz'i boydan boya aşarak o zamanın insanlarınca Doğu'nun en uç noktası olarak bilinen Kolkhis'e götürdü onu. (Batum civarı). Güneş tanrısı Helios'un arabasına koştuğu atların buradaki ahırlarında gecelediklerine inanılırdı. Friksus altın tüylü Koç'u Zeus'a kurban ettikten sonra onun postunu kendisini çok iyi karşılayan Kolkhis kralı Aetes'e hediye etti. Aetes de savaş tanrısı Ares'in adını taşıyan sunağın koruluğundaki bir ağacın dalına astı Altın Post'u.

(Üstte) Pompei freski- Friksus Helle'yi kurtarmaya çalışıyor- MS 45 / Koç Burcu çizim (Altta)

Onu korumak için de korkunç bir ejderha dikti başına. Eşi Hera'nın hediyesi olan Koç'un kendisine kurban edilmesinden hoşnut kalan Zeus Koç'u onurlandırmak istedi. Burçlar kuşağının başına koydu onu. (Aries: Koç Burcu). Bir nesil sonra Altın Post'u ele geçirmek için yola çıkacak olan Argo Denizcileri'nin öyküsünü gelecek sayımıza bırakıyoruz. •

halukerdemol@butundunya.com.tr